

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)
27. oktober 1998*

I sag C-51/97,

angående en anmodning, som Cour de cassation (Frankrig) i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Réunion européenne SA m.fl.

mod

Spliethoff's Bevrachtingskantoor BV,

Capitaine commandant le navire »Alblasgracht V002«,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 5, nr. 1 og 3, og artikel 6 i konventionen af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77), ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1) og ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1),

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet, og dommerne J. C. Moitinho de Almeida (refererende dommer) og C. Gulmann,

generaladvokat: G. Cosmas
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV og kaptajnen på skibet »Alblasgracht V002« ved advokat D. Le Prado, Paris
- den franske regering ved kontorchef K. Rispal-Bellanger og fuldmægtig J.-M. Belorgey, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede
- den tyske regering ved kontorchef P. Grass, Forbundsjustitsministeriet, som befuldmægtiget
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent J. L. Iglesias, som befuldmægtiget, bistået af advokat H. Lehman, Paris,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 5. februar 1998,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved dom af 28. januar 1997, indgået til Domstolen den 7. februar 1997, har Cour de cassation i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelagt fire spørgsmål om fortolkningen af artikel 5, nr. 1 og 3, og artikel 6 i konventionen (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77), ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1) og ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1, herefter »konventionen«).

- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag, der føres mellem på den ene side ni forsikringsselskaber og forsikringsselskabet Réunion européenne, som ledende assurandør (herefter »forsikringsselskaberne«), og på den anden side Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV, Amsterdam (Nederlandene), og kaptajnen på skibet Alblasgracht V002, der er hjemmehørende i Nederlandene. Forsikringsselskaberne er indtrådt i de rettigheder, der tilkommer et selskab ved navn Brambi fruits (herefter »Brambi«), Rungis (Frankrig), i forbindelse med, at der blev konstateret beskadigelser af godset ved leveringen til Brambi af et parti på 5 199 kartoner pærer efter en transport, som de sagsøgte havde deltaget i udførelsen af.

Konventionen

- 3 Konventionens artikel 2, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne konvention skal personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne stat.«

- 4 I artikel 3, stk. 1, bestemmes det derefter:

»Personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden kontraherende stat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2 til 6 i dette afsnit.«

- 5 Konventionens artikel 5 bestemmer følgende:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat:

- 1) i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den pågældende forpligtelse er opfyldt eller skal opfyldes

...

3) i sager om erstatning uden for kontrakt, ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået

...«

- 6 I konventionens artikel 6, nr. 1, tilføjes det, at en person, der har bopæl på en kontraherende stats område, i tilfælde hvor der er flere sagsøgte, kan sagsøges ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl.
- 7 Endelig bestemmer artikel 22:

»Såfremt krav, som er indbyrdes sammenhængende, fremsættes for retter i forskellige kontraherende stater, og sagerne verserer for disse retter i første instans, kan enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, udsætte afgørelsen.«

Hovedsagen

- 8 Søtransporten af de varer, der har givet anledning til hovedsagen, fandt sted fra Melbourne (Australien) til Rotterdam (Nederlandene) på skibet Alblasgracht V002. Varerne var lastet i otte kølecontainere og blev befordret i henhold til et ihændehaverkonnossement udstedt den 8. maj 1992 i Sydney (Australien) af Refrigerated container carriers PTY Ltd (herefter »RCC«), Sydney. Den videre transport fandt i henhold til et internationalt fragtbrev sted ad landevej fra Rotterdam til Rungis (Frankrig), hvor Brambi lod konstatere, at varerne var beskadigede. Beskadigelsen bestod i, at frugten var for tidligt modnet som følge af et brud på kølekæden.

- 9 Forsikringsselskaberne påtog sig at erstatte den skade, Brambi havde lidt, og efter at have betalt erstatningen og efter at være indtrådt i Brambi's rettigheder anlagde de erstatningssag for det første mod RCC, som på sin blanket havde udstedt konnossementet for den del af transporten, der foregik med skib, for det andet mod Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV, som faktisk havde udført søtransporten, men ikke var anført i konnossementet, og for det tredje mod kaptajnen på skibet Alblasgracht V002 som repræsentant for skibets redere, befragtere og ejer. Sagen blev anlagt ved Tribunal de commerce de Créteil, i hvis retskreds Rungis er beliggende.
- 10 Ved dom af 17. maj 1994 fastslog Tribunal de commerce de Créteil, at retten havde kompetence til at pådømme sagen for så vidt angik RCC, da varerne var blevet leveret til Brambi i Rungis. Retten fandt derimod ikke at have kompetence til at pådømme sagen på grundlag af konventionens artikel 5, nr. 1, for så vidt angik Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV og kaptajnen på skibet Alblasgracht V002. Som begrundelse herfor udtalte den, at der ikke var tale om en kombineret transport fra Melbourne til Rungis, da der var udstedt et internationalt fragtbrev for transporten fra Rotterdam til Rungis. Tribunal de commerce de Créteil fandt herefter, at retten savnede kompetence for så vidt angik forsikringsselskabernes søgsmål dels mod Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV, dels mod kaptajnen på skibet Alblasgracht V002, og at det måtte være retterne i Rotterdam, der havde kompetencen i henhold til konventionens artikel 5, nr. 1, som retterne på det sted, hvor forpligtelsen var opfyldt, eller at det måtte være retterne i Amsterdam eller i Sydney, der havde kompetencen i henhold til konventionens artikel 6, nr. 1, hvorefter en person, i tilfælde hvor der er flere sagsøgte, endvidere kan sagsøges ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl.
- 11 Cour d'appel de Paris, som spørgsmålet var blevet indbragt for, stadfæstede ved dom af 16. november 1994 afgørelsen om, at Tribunal de commerce de Créteil ikke havde international kompetence i forhold til Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV og kaptajnen på skibet Alblasgracht V002. Forsikringsselskaberne indgav derefter kassationsanke, hvorunder de gjorde gældende, at det ikke var godtgjort, at Brambi havde indgået en kontrakt med disse parter, og at Cour d'appel derfor ikke for deres vedkommende kunne anvende konventionens artikel 5, nr. 1. Efter forsikringsselskabernes opfattelse skulle Cour d'appel have bragt konventionens artikel 5, nr. 3, om kompetencen i sager om erstatning uden for kontrakt i anvendelse.

- 12 Subsidiært gjorde forsikringselskaberne gældende, at søgsmålet ikke kunne opdeles, eftersom på den ene side RCC og på den anden side Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV og kaptajnen på skibet Alblasgracht V002 havde deltaget i udførelsen af samme transport. Tribunal de commerce de Créteil skulle derfor have erklæret sig kompetent til at pådømme sagen, da retten havde antaget at have kompetence til at påkende kravet mod RCC.
- 13 Da Cour de cassation fandt, at sagens afgørelse måtte bero på en fortolkning af konventionen, besluttede retten at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende spørgsmål:
- »1) Er grundlaget for en sag — hvorunder modtageren af varer, som er anerkendt at være beskadigede ved afslutningen af en transport, først ad søvejen og derefter ad landevej, eller det forsikringselskab, der er indtrådt i modtagerens rettigheder efter at have erstattet skaden, kræver tabet erstattet under påberåbelse af konnossementet for søtransporten, ikke af den, der har udstedt dokumentet på sin konnossementsblanket, men af den, som sagsøgeren antager for faktisk at have udført søtransporten — transportaftalen, og er sagen da på dette eller andet grundlag en sag om kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand?
  - 2) Såfremt det foregående spørgsmål besvares benægtende, er sagen da en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand, eller skal kompetencespørgsmålet afgøres efter den almindelige regel i konventionens artikel 2 om, at sag skal anlægges ved retterne i den stat, hvor sagsøgte har bopæl?
  - 3) Såfremt sagen skal betragtes som en sag om erstatning uden for kontrakt, kan det sted, hvor modtageren, efter søtransportens og derefter den afsluttende landtransports gennemførelse, blot har ladet konstatere, at de leverede varer er beskadigede, da — og på hvilke betingelser — udgøre det sted, hvor skaden er indtrådt, dvs. det sted, som EF-Domstolen i dom af 30. november 1976 (sag 21/76, Bier mod Mines de potasse d'Alsace, Sml. s. 1735) har fastslået, kan være 'det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået' i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand?

- 4) Kan en person, der har bopæl på en kontraherende stats område, sagsøges i en anden kontraherende stat ved en ret, ved hvilken sag er anlagt mod en med-sagsøgt, der har bopæl uden for de kontraherende stater, under påberåbelse af, at sagen er af en sådan karakter, at den ikke kan opdeles, og at kravene ikke kun er indbyrdes sammenhængende?»

Det første og det andet spørgsmål

- 14 Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV og kaptajnen på skibet Alblasgracht V002 har anført, at sagen må være en sag om kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand, da den er anlagt mod dem på grundlag af konnossementet, som er beviset for transportaftalen.
- 15 Det bemærkes, at det følger af fast retspraksis (dom af 22.3.1983, sag 34/82, Peters, Sml. s. 987, præmis 9 og 10, af 8.3.1988, sag 9/87, Arcado, Sml. s. 1539, præmis 10 og 11, og af 17.6.1992, sag C-26/91, Handte, Sml. I, s. 3967, præmis 10), at begrebet »kontraktforhold« i konventionens artikel 5, nr. 1, skal betragtes som et selvstændigt begreb, der først og fremmest skal fortolkes ud fra konventionens opbygning og formål med henblik på at sikre en ensartet anvendelse af denne i alle de kontraherende stater; det kan derfor ikke forstås således, at der henvises til den kvalifikation, som i den nationale lovgivning, der finder anvendelse, gives af det retsforhold, der foreligger for den nationale retsinstans.
- 16 Det fremgår også af fast retspraksis, at der, som konventionen er opbygget, gælder et almindeligt princip om, at kompetencen tilkommer retterne i den kontraherende stat, på hvis område sagsøgte har bopæl, og at det kun er i kraft af en fravigelse af dette princip, at konventionen fastlægger de udtømmende opregnede tilfælde, hvor en person alt efter sagens omstændigheder kan eller skal sagsøges ved en ret i en anden kontraherende stat. Kompetenceregler, der fraviger dette almindelige princip, kan derfor ikke føre til en fortolkning, der rækker ud over de tilfælde,

konventionen har for øje (jf. bl.a. dom af 3.7.1997, sag C-269/95, Benincasa, Sml. I, s. 3767, præmis 13).

- 17 Heraf følger, som Domstolen har udtalt i præmis 15 i Handte-dommen, jf. ovenfor, at begrebet »kontraktforhold« i konventionens artikel 5, nr. 1, ikke kan fortolkes således, at det omfatter en situation, hvor der ikke foreligger en forpligtelse, som en part frivilligt har påtaget sig over for en anden.
- 18 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de faktiske omstændigheder, som førsteinstansen og appeldomstolen har lagt til grund, at det af RCC udstedte ihændehaverkonnossement omfatter søtransporten af godset indtil Rotterdam, som losse- og leveringshavn, at Brambi er anført som den, der skal have meddelelse om varens ankomst, og at transporten skal foregå om bord på Alblasgracht V002.
- 19 Det må derfor konstateres, at konnossementet ikke giver grundlag for at antage, at der skulle bestå et frivilligt indgået kontraktforhold mellem på den ene side Brambi og på den anden side Spliethoff's Bevrachtungskantoor BV og kaptajnen på skibet Alblasgracht V002, der af forsikringsselskaberne hævdes faktisk at have udført søtransporten.
- 20 Under disse omstændigheder kan den sag, forsikringsselskaberne har anlagt mod de sidstnævnte parter, ikke være en sag om kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand.
- 21 Der skal herefter tages stilling til, om en sådan sag må anses for at være en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand.

- 22 Det bemærkes i denne forbindelse, at Domstolen i dom af 27. september 1988 (sag 189/87, Kalfelis, Sml. s. 5565, præmis 18) har defineret begrebet »erstatning uden for kontrakt« i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand som et selvstændigt begreb, der omfatter ethvert krav om, at en sagsøgt pålægges et erstatningsansvar, som ikke er knyttet til et »kontraktforhold« i artikel 5, nr. 1's forstand.
- 23 Dette er tilfældet for søgsmålet i hovedsagen. En sag, hvorunder vareforsikrere, der er indtrådt i de rettigheder, der tilkommer modtageren af varer, som er anerkendt at være beskadigede ved afslutningen af en transport, først ad søvejen og derefter ad landevej, kræver tabet erstattet under påberåbelse af konnossementet for søtransporten af dem, de antager faktisk har udført søtransporten, går således ud på at få fastslået, at de sidstnævnte er erstatningsansvarlige, men angår, som det følger af præmis 18, 19 og 20 i denne dom, ikke et kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand.
- 24 Det må herefter konstateres, at en sådan sag er en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand, og at det almindelige princip, der er opstillet i konventionens artikel 2, stk. 1, om, at kompetencen tilkommer retterne i den kontraherende stat, på hvis område sagsøgte har bopæl, ikke kan gælde.
- 25 Reglen om, at kompetencen i sager om erstatning uden for kontrakt tilkommer retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, er således en af de »specielle kompetenceregler«, som er opregnet i konventionens artikel 5 og 6, og som er undtagelser fra det almindelige princip i artikel 2, stk. 1.
- 26 De to første spørgsmål skal herefter besvares med, at en sag, hvorunder modtageren af varer, som er anerkendt at være beskadigede ved afslutningen af en transport, først ad søvejen og derefter ad landevej, eller det forsikringssselskab, der er indtrådt i modtagerens rettigheder efter at have erstattet skaden, kræver tabet erstattet under påberåbelse af konnossementet for søtransporten, ikke af den, der

har udstedt dokumentet på sin konnossementsblanket, men af den, som sagsøgeren antager for faktisk at have udført søtransporten, ikke er en sag om kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand, men en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand.

Det tredje spørgsmål

- 27 Indledningsvis bemærkes, at som Domstolen flere gange har fastslået (jf. Mines de potasse d'Alsace-dommen, a.st., præmis 11, dom af 11.1.1990, sag C-220/88, Dumez France og Tracoba, Sml. I, s. 49, præmis 17, af 7.3.1995, sag C-68/93, Shevill m.fl., Sml. I, s. 415, præmis 19, og af 19.9.1995, sag C-364/93, Marinari, Sml. I, s. 2719, præmis 10), støttes denne specielle kompetenceregulering i konventionens artikel 5, nr. 3, som kan benyttes efter sagsøgerens valg, på, at der foreligger en særlig snæver sammenhæng mellem tvisten og andre domstole end domstolene i det land, hvor sagsøgte har bopæl, og at denne sammenhæng begrundes, at de førstnævnte domstole tillægges kompetencen af retsplejehensyn og af hensyn til tilrettelæggelsen af retssagen.
- 28 Dernæst bemærkes, at Domstolen i dommen i Mines de potasse d'Alsace-sagen, præmis 24 og 25, og i dommen i sagen Shevill m.fl., præmis 20, har fastslået, at hvis det sted, hvor den handling, der kan medføre et ansvar uden for kontraktforhold, og det sted, hvor denne handling har forårsaget en skade, ikke er identiske, skal udtrykket »det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået«, i konventionens artikel 5, nr. 3, forstås således, at det både omfatter det sted, hvor skaden er indtrådt, og det sted, hvor den skadegørende handling er foretaget, således at en person efter sagsøgerens valg kan sagsøges ved retten på et af disse to steder.
- 29 I Marinari-dommens præmis 13 har Domstolen præciseret, at denne adgang for sagsøger til at vælge værneting dog ikke bør antages at være mere vidtgående end de særlige hensyn, som begrundes valgmuligheden, tilsiger, idet der i modsat fald

vil være risiko for, at det almindelige princip i konventionens artikel 2, stk. 1, om, at retterne i den kontraherende stat, hvor sagsøgte har bopæl, har kompetencen, mister sin betydning, og for, at man i andre tilfælde end dem, der udtrykkeligt er fastsat, når frem til at anerkende en kompetence for retterne på sagsøgerens bopæl, hvilket konventionen klart taler imod, idet værnetingsregler af dette indhold i national ret ifølge konventionens artikel 3, stk. 2, ikke kan finde anvendelse i forhold til sagsøgte, der har bopæl på en kontraherende stats område.

- 30 Heraf har Domstolen i *Marinari-dommens* præmis 14 udledt, at selv om det er fastslået, at udtrykket »det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået« i konventionens artikel 5, nr. 3, skal forstås således, at det både kan omfatte det sted, hvor skaden er indtrådt, og det sted, hvor den skadegørende handling er foretaget, kan det imidlertid ikke fortolkes udvidende, således at det omfatter ethvert sted, hvor der kan opstå skadevirkninger af et forhold, som allerede har forvoldt en skade, der faktisk er indtrådt et andet sted.
- 31 Af samme grunde har Domstolen i *Dumez France* og *Tracoba-dommen* fastslået, at værnetingsreglen i konventionens artikel 5, nr. 3, ikke kan fortolkes således, at en sagsøger, som gør gældende, at han har lidt et tab, som påstås at være en følge af den skade, som andre, direkte skadelidte har lidt ved skadetilføjelsen, efter denne bestemmelse er berettiget til at sagsøge skadevolderen ved retten på det sted, hvor sagsøgeren selv har konstateret formuetabet.
- 32 Heraf følger, at en varemodtager, som efter søtransportens og den afsluttende landtransports gennemførelse konstaterer, at de leverede varer er beskadigede, kan anlægge sag mod den, han anser for faktisk at have udført søtransporten, enten ved retten på det sted, hvor skaden er indtrådt, eller ved retten på det sted, hvor den skadegørende handling er foretaget.
- 33 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 54, 55 og 56 i forslaget til afgørelse, kan det være vanskeligt eller umuligt at afgøre, hvor den skadegørende handling er

foretaget i forbindelse med en international transport som den, der er tale om i hovedsagen. Er dette tilfældet, må det tilkomme varemottageren at anlægge sag mod den, der faktisk har udført søtransporten, ved retten på det sted, hvor skaden er indtrådt. Det skal bemærkes, at det sted, hvor skaden er indtrådt — i tilfælde hvor der er udført en international transport som den, der er tale om i hovedsagen — hverken kan være det endelige leveringssted, der, som Kommissionen med rette har anført, kan ændres, mens transporten udføres, eller det sted, hvor skaden konstateres.

- 34 Hvis man gav mottageren adgang til at anlægge sag mod den, der faktisk har udført søtransporten, ved retten på det endelige leveringssted eller ved retten på det sted, hvor skaden er konstateret, ville det således i de fleste tilfælde indebære, at man anerkendte en kompetence for retterne på det sted, hvor sagsøgeren har bopæl, hvilket konventionen klart taler imod i andre tilfælde end dem, der udtrykkeligt er fastsat (jf. *Dumez France og Tracoba-dommen*, a.st., præmis 16 og 19, og dom af 19.1.1993, sag C-89/91, *Shearson Lehman Hutton*, Sml. I, s. 139, præmis 17). Desuden ville en sådan fortolkning af konventionen indebære, at afgørelsen af, hvilken ret der har kompetencen, skulle træffes på grundlag af usikre og tilfældige omstændigheder, hvilket ville være uforeneligt med konventionens formål, som er at foretage en sikker og forudselig tildeling af kompetence (jf. *Marinari-dommen*, præmis 19, og *Handte-dommen*, præmis 19).
- 35 Herefter kan det sted, hvor skaden er indtrådt, i forbindelse med en international transport som den, der er tale om i hovedsagen, kun være det sted, hvor den, der faktisk har udført søtransporten, har skullet levere godset.
- 36 Dette sted tilgodeser konventionens krav om en forudselig og sikker tildeling af kompetence, og der foreligger også en særlig snæver tilknytning til hovedsagen, således at kompetencetildelingen til retten på dette sted er begrundet af retsplejehensyn og af hensyn til tilrettelæggelse af retssagen.

- 37 Det tredje spørgsmål skal herefter besvares med, at det sted, hvor varemottageren efter søtransportens og den afsluttende landtransports gennemførelse blot har ladet konstatere, at de leverede varer er beskadigede, ikke kan tjene til fastlæggelse af »det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i konventionens artikel 5, nr. 3, som fortolket af Domstolen.

Det fjerde spørgsmål

- 38 Indledningsvis bemærkes, at konventionen ikke henviser til begrebet en »sag, der ikke kan opdeles«, men kun, i artikel 22, benytter begrebet »indbyrdes sammenhængende krav«.
- 39 Som Domstolen har udtalt i dom af 24. juni 1981 (sag 150/80, Elefanten Schuh, Sml. s. 1671, præmis 19), er formålet med konventionens artikel 22 at opstille regler for sammenhængende sager, som anlægges ved retter i forskellige kontraherende stater. Bestemmelsen indeholder ingen regler om kompetence; navnlig bestemmer den ikke, at en ret i en kontraherende stat er kompetent til at pådømme en sag, som er sammenhængende med en anden sag, der er indbragt for denne ret i medfør af konventionens regler.
- 40 I samme dom fastslog Domstolen derefter, at konventionens artikel 22 kun finder anvendelse, når indbyrdes sammenhængende sager er anlagt ved retterne i to eller flere kontraherende stater.
- 41 Det fremgår imidlertid af sagens akter, at der i den foreliggende sag ikke er anlagt særskilte sager ved retter i forskellige kontraherende stater, og betingelserne for at anvende artikel 22 er således ikke opfyldt.

- 42 Dernæst bemærkes, at personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, i henhold til konventionens artikel 3 kun kan sagsøges ved retterne i en anden kontraherende stat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2 til 6 i afsnit II.
- 43 Herunder hører bestemmelsen i konventionens artikel 6, nr. 1, hvorefter en person, såfremt der er flere sagsøgte, endvidere kan sagsøges »ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl«.
- 44 Som det fremgår af selve ordlyden af artikel 6, nr. 1, finder bestemmelsen kun anvendelse, hvis den pågældende sagsøges ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl.
- 45 Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag.
- 46 Det bemærkes i denne henseende, at det med konventionen forfulgte mål, at fremme retssikkerheden, ikke ville blive nået, hvis det forhold, at en ret i en kontraherende stat har erklæret sig kompetent i forhold til en af de sagsøgte, som ikke har bopæl i en kontraherende stat, skulle kunne danne grundlag for at sagsøge en anden person, der har bopæl i en kontraherende stat, ved samme ret i andre tilfælde end dem, der er fastsat i konventionen, hvilket ville indebære, at den pågældende ikke var omfattet af den beskyttelse, konventionens regler giver.
- 47 Det bemærkes, at den undtagelse, der i konventionens artikel 6, nr. 1, gøres fra det almindelige princip om, at retterne i den stat, hvor sagsøgte har bopæl, har kompetencen, skal fortolkes således, at selve princippet ikke drages i tvivl. Dette kunne være tilfældet, hvis en sagsøger havde adgang til at anlægge sag mod flere sagsøgte, alene med det formål at unddrage en af de sagsøgte værnetinget i hans bopælsstat (Kalfelis-dommen, a.st., præmis 8 og 9).

- 48 Efter at have henvist til, at formålet med konventionens artikel 6, nr. 1, på linje med artikel 22 er at undgå, at der i de kontraherende stater træffes indbyrdes uforenelige afgørelser, fastslog Domstolen i Kalfelis-dommen, at der, for at konventionens artikel 6, nr. 1, kan finde anvendelse, skal foreligge en sådan indbyrdes sammenhæng mellem de forskellige krav, som én og samme sagsøger gør gældende mod forskellige sagsøgte, at det er ønskeligt at påkende dem samtidig for at undgå, at der træffes uforenelige afgørelser i tilfælde af, at sagerne påkendes hver for sig.
- 49 I denne forbindelse har Domstolen ligeledes fastslået i Kalfelis-dommen, at en ret, der i henhold til konventionens artikel 5, nr. 3, har kompetence til at påkende den del af et krav, der støttes på reglerne om erstatning uden for kontrakt, ikke har kompetence til at påkende andre dele af samme krav, der støttes på andre regler.
- 50 Heraf følger, at to krav, som under samme erstatningssøgsmål rettes mod to forskellige sagsøgte, og som støttes dels på ansvar i kontraktforhold, dels på ansvar uden for kontrakt, ikke kan antages at være indbyrdes sammenhængende.
- 51 Endelig bemærkes, som Domstolen har udtalt i Kalfelis-dommens præmis 20, at selv om der er ulemper forbundet med, at forskellige aspekter af samme sag påkendes af forskellige retter, har sagsøgeren altid mulighed for at gøre hele sit krav gældende under en sag for retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl, og den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, kan under visse omstændigheder i henhold til konventionens artikel 22 påkende hele sagen, når de krav, der er indbragt for forskellige retter, er indbyrdes sammenhængende.
- 52 Det fjerde spørgsmål skal herefter besvares med, at konventionens artikel 6, nr. 1, skal fortolkes således, at en person, der har bopæl på en kontraherende stats område, ikke kan sagsøges i en anden kontraherende stat ved en ret, ved hvilken

sag er anlagt mod en medsagsøgt, der har bopæl uden for de kontraherende stater, under påberåbelse af, at sagen er af en sådan karakter, at den ikke kan opdeles, og at kravene ikke kun er indbyrdes sammenhængende.

Sagens omkostninger

- 53 De udgifter, der er afholdt af den franske og den tyske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Cour de cassation ved dom af 28. januar 1997, for ret:

- 1) En sag, hvorunder modtageren af varer, som er anerkendt at være beskadigede ved afslutningen af en transport, først ad søvejen og derefter ad landevej, eller det forsikringsselskab, der er indtrådt i modtagerens rettigheder efter at have erstattet skaden, kræver tabet erstattet under påberåbelse af konnossementet for søtransporten, ikke af den, der har udstedt dokumentet på sin konnossementsblanket, men af den, som sagsøgeren antager for faktisk at have udført søtransporten, er ikke en sag om kontraktforhold i den

forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 5, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse, ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse, og ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse, men en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand.

- 2) Det sted, hvor varemottageren efter søtransportens og den afsluttende landtransports gennemførelse blot har ladet konstatere, at de leverede varer er beskadigede, kan ikke tjene til fastlæggelse af »det sted, hvor skadetilførelsen er foregået« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 5, nr. 3, i konventionen af 27. september 1968 som fortolket af Domstolen.
- 3) Artikel 6, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 skal fortolkes således, at en person, der har bopæl på en kontraherende stats område, ikke kan sagsøges i en anden kontraherende stat ved en ret, ved hvilken sag er anlagt mod en medsagsøgt, der har bopæl uden for de kontraherende stater, under påberåbelse af, at sagen er af en sådan karakter, at den ikke kan opdeles, og at kravene ikke kun er indbyrdes sammenhængende.

Puissochet

Moitinho de Almeida

Gulmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. oktober 1998.

R. Grass

J.-P. Puissochet

Justitssekretær

Formand for Tredje Afdeling